

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Ofiary Przepęstw](#) > [Prawa Ofiar – W Poszczęólnych Państwach](#) > 2 - Składanie zawiadomienia o przępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

2 - Składanie zawiadomienia o przępstwie oraz moje prawa podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu

Jak złożyć zawiadomienie o przępstwie?

Ofiara przępstwa może złożyć zawiadomienie o popełnieniu przępstwa:

- na dowolnym komisariacie policji lub na ręce dowolnego funkcjonariusza policji;
- w dowolnej prokuraturze;
- w dowolnym sądzie rejonowym.

Zawiadomienie można złożyć w formie pisemnej lub ustnej. W przypadku zawiadomienia w formie ustnej organ przyjmujący zgłoszenie sporządza stosowny protokół pisemny. Ofiara otrzymuje – na wniosek – pisemne potwierdzenie złożenia zawiadomienia. Zawiadomienie o popełnieniu przępstwa może również złożyć inna osoba w imieniu ofiary. Osoba ta nie potrzebuje żadnego szczególnego pełnomocnictwa.

W większości krajów związkowych policja zapewnia również możliwość złożenia zawiadomienia o popełnieniu przępstwa przez internet, za pośrednictwem portalu e-komisariat (*Internetwache* lub *Onlinewache*).

Osoba składająca zawiadomienie powinna podać swoje dane osobowe i kontaktowe, aby móc odpowiedzieć na ewentualne dalsze pytania i otrzymać późniejsze wezwanie do złożenia zeznań przed sądem. Jeżeli osoba składająca zawiadomienie obawia się ujawnienia swoich danych osobowych, np. z uwagi na fakt, że czuje się zagrożona, powinna jak najszybciej poinformować o tym organ przyjmujący zawiadomienie. Organ będzie mógł wówczas zbadać, czy – w razie potrzeby – kontakt z osobą składającą zawiadomienie będzie można nawiązać pod innym adresem, np. pod adresem jej adwokata lub organizacji wspierającej ofiary przępstw.

Należy pamiętać o tym, aby w zawiadomieniu podać wszystkie dostępne informacje na temat podejrzanego (podejrzanych) i przępstwa będącego przedmiotem zawiadomienia, co umożliwi policji i prokuraturze zweryfikowanie prawdziwości złożonego oświadczenia i wszczęcie postępowania przygotowawczego.

Co do zasady nie przewidziano określonego terminu na złożenie zawiadomienia o popełnieniu przępstwa. Niektóre rodzaje przępstw, takie jak zniewaga słowna i naruszenie miru domowego (*Hausfriedensbruch*), są jednak ścigane wyłącznie z oskarżenia prywatnego. Prywatny akt oskarżenia należy złożyć na piśmie w sądzie rejonowym, prokuraturze lub na komisariacie policji w terminie trzech miesięcy od dnia uzyskania wiedzy o przępstwie i osobie sprawcy. Do celów ustalenia sprawcy wystarczy indywidualne oznaczenie podejrzanego. Nie jest konieczne podanie żadnych imion ani nazwisk. Przy składaniu zawiadomienia o popełnieniu przępstwa otrzymuje się informację, czy konieczne jest wniesienie prywatnego aktu oskarżenia. Należy również zwrócić uwagę na fakt, że przępstwa mogą ulegać przedawnieniu – choć następuje to dopiero po upływie kilku lat – co sprawia, że nie podlegają już ściganiu. Termin przedawnienia różni się w zależności od rodzaju przępstwa.

W jaki sposób mogę uzyskać informacje o przebiegu sprawy?

Przy nawiązywaniu kontaktu z organami publicznymi w celu złożenia zapytania warto podać numer referencyjny sprawy – ułatwi to i przyspieszy proces identyfikowania sprawy i pozwoli szybciej uzyskać odpowiedź.

Osoba składająca zawiadomienie otrzymuje numer referencyjny od organu przyjmującego zawiadomienie – z reguły jest to policyjny numer referencyjny. Dzięki temu numerowi można monitorować działania podejmowane przez policję, a także uzyskać dalsze informacje. Jeżeli sprawa została przekazana prokuraturze, osoba, która złożyła zawiadomienie, może zwrócić się do policji lub prokuratury o przekazanie jej numeru referencyjnego sprawy

prowadzonej przez prokuraturę – numer ten będzie różnił się od policyjnego numeru referencyjnego.

Jeżeli osoba, która dokonała zgłoszenia, nie zna numeru referencyjnego sprawy, powinna podać przy składaniu wniosku swoje dane osobowe oraz imię i nazwisko oskarżonego, jeżeli jest jej znane.

Czy przysługuje mi pomoc prawna (podczas dochodzenia/śledztwa lub w czasie procesu)? Na jakich warunkach?

Z bezpłatnej pomocy prawnej i zwrotu kosztów procesu można skorzystać w następujących przypadkach:

Jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że ofiara może nie być w stanie wykonać przysługujących jej praw w trakcie przesłuchania, w przesłuchaniu może towarzyszyć jej adwokat w charakterze doradcy świadka, a jego honorarium pokrywa Skarb Państwa.

Jeżeli ofiara ma prawo przystąpić do sprawy w charakterze powoda cywilnego, w niektórych przypadkach – w szczególności w przypadku poważnych przestępstw z użyciem przemocy i przestępstw na tle seksualnym – może przysługiwać jej prawo do korzystania z usług adwokata na koszt Skarbu Państwa nawet przed wniesieniem publicznego aktu oskarżenia. Jeżeli warunki uprawniające do nieodpłatnego skorzystania z usług adwokata nie zostały spełnione, ofierze występującej w charakterze powoda cywilnego wciąż przysługuje prawo do pomocy prawnej i może ona wystąpić z wnioskiem o przyznanie takiej pomocy, jeżeli sytuacja finansowa uniemożliwia jej pokrycie kosztów postępowania i jeżeli nie jest ona w stanie samodzielnie dochodzić swoich praw bądź jeżeli nie można racjonalnie oczekiwać, że będzie w stanie ich dochodzić.

Jeżeli chodzi o postępowanie prywatnoskargowe, które prokurator oficjalnie obejmuje swoim nadzorem wyłącznie wówczas, gdy leży to w interesie publicznym, ofiara może wnieść prywatny akt oskarżenia przeciwko podejrzanemu, aby doprowadzić do jego skazania, jeżeli prokurator nie wszczął postępowania publicznoskargowego, a podejrzany miał ukończone przynajmniej 18 lat w chwili popełnienia przestępstwa. W takiej sytuacji ofiara występuje w roli oskarżyciela publicznego i może zwrócić się o pomoc prawną do sądu, który będzie rozpoznawał jej sprawę. Sąd udziela ofierze pomocy prawnej, jeżeli sytuacja finansowa uniemożliwia jej pokrycie kosztów postępowania, a postępowanie prawdopodobnie zakończy się w korzystny dla niej sposób.

Czy mogę ubiegać się o zwrot kosztów (z tytułu uczestnictwa w dochodzeniu/śledztwie/procesie)? Na jakich warunkach?

Osoba składająca zeznania w prokuraturze lub przed sądem w charakterze świadka otrzyma zwrot kosztów podróży, poniesionych wydatków, a także kosztów z tytułu utraconego czasu, niedogodności finansowych lub utraconego zarobku lub dochodu, jeżeli złoży wniosek w terminie trzech miesięcy od daty złożenia zeznań. Każdy wezwany do stawienia się na komisariacie policji może również ubiegać się o zwrot kosztów stawiennictwa. Kwestię tę regulują przepisy obowiązujące w danym kraju związkowym.

Moja sprawa została umorzona, zanim trafiła do sądu. Czy mogę się odwołać?

Prokuratura może z różnych względów wydać postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Osoba, która złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, może wnieść pisemne zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania przygotowawczego. Jeżeli osoba ta posiada wiedzę na temat dodatkowych okoliczności faktycznych lub dowodów, powinna wskazać je w składanym zażaleniu. Jeżeli prokuratura utrzyma w mocy swoje postanowienie, sprawę przekazuje się do rozpoznania prokuraturze generalnej. Zażalenie zawsze rozpoznaje się w formie pisemnej.

W niektórych przypadkach, jeżeli zarówno prokuratura, jak i prokuratura generalna odmówią wszczęcia postępowania przygotowawczego, osoba, która złożyła zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa, może skierować sprawę do właściwego wyższego sądu krajowego i wszcząć postępowanie w celu doprowadzenia do podjęcia stosownych działań przez prokuraturę. W wydanym postanowieniu prokuratura wyraźnie wskazuje, czy wszczęcie

takiego postępowania jest w danym przypadku możliwe. Postępowanie takie należy jednak wszcząć w ściśle określonym terminie. Podlega ono również rygorystycznym wymogom formalnym. Wniosek o wszczęcie takiego postępowania musi podpisać adwokat i w razie niepowodzenia to wnioskodawca pokrywa wszystkie koszty.

Czy mogę uczestniczyć w procesie?

Jeżeli ofiara uczestniczy w postępowaniu w charakterze świadka, jej udział ogranicza się do złożenia zeznań. Po zakończeniu składania zeznań ofiara może śledzić dalszy przebieg rozprawy w charakterze publiczności, lecz nie bierze już udziału w rozprawie.

Jeżeli ofiara przystąpiła do sprawy jako oskarżyciel posiłkowy, przysługuje jej prawo do bycia obecną na rozprawach oraz do składania wniosków, w szczególności wniosków dowodowych, do zadawania pytań i do przedstawiania oświadczeń na takich samych zasadach jak prokuratorowi. Oskarżyciel posiłkowy może również wygłosić mowę końcową (*Plädoyer*).

Osoba występująca w charakterze powoda wytaczającego powództwo adhezyjne w postępowaniu karnym jest uprawniona do dochodzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia za ból i cierpienie (*Schmerzensgeld*) od sprawcy w toku postępowania karnego. Osoba ta ma również prawo do udziału w rozprawie w charakterze powoda. Nie przysługują jej jednak pozostałe prawa procesowe strony postępowania cywilnego.

Jaka jest moja rola w systemie wymiaru sprawiedliwości? Czy jestem na przykład: ofiarą przestępstwa, świadkiem, powodem cywilnym, oskarżycielem prywatnym? Czy mogę wybrać swoją rolę?

Do chwili zakończenia postępowania przygotowawczego ofiara przestępstwa bierze udział w postępowaniu karnym głównie w charakterze świadka. Ofiara może w dowolnym momencie skontaktować się z organami publicznymi, aby przekazać im dodatkowe dowody i informacje. Ofiary przestępstw, które w kodeksie postępowania karnego określa się mianem pokrzywdzonych (*Verletzte*), posiadają uprawnienia wykraczające poza uprawnienia zwykłych świadków; mogą np. zwrócić się o udzielenie im informacji o tym, czy podejrzany został pozbawiony wolności, a jeżeli tak, to na jakich warunkach, a także zapoznawać się aktami sprawy lub uzyskiwać wgląd do zawartych w nich informacji (zob. również poniżej); przysługuje im również prawo do korzystania z pomocy adwokata lub do bycia reprezentowanymi przez adwokata.

Jeżeli ofiara jest uprawniona do przystąpienia do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego, przysługuje jej swoboda uznania w tej kwestii. Ofiara podejmuje również decyzję w kwestii tego, czy chce dochodzić roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie w toku postępowania karnego jako powód w postępowaniu adhezyjnym.

Jakie są moje prawa i obowiązki wynikające z tej roli?

W trakcie przesłuchania w charakterze świadka ofierze przysługują następujące uprawnienia:

- prawo do odmowy zeznań, w przypadku gdy oskarżony/oskarżona jest jej małżonkiem lub narzeczonym/narzeczoną (dotyczy to również osób tej samej płci pozostających w zarejestrowanych związkach partnerskich) lub gdy oskarżony jest członkiem jej najbliższej rodziny;
- prawo do odmowy udzielenia odpowiedzi na określone pytania, jeżeli mogłoby to skutkować wszczęciem postępowania karnego przeciwko świadkowi lub jego bliskim;
- pytania, które mogą godzić w godność świadka, lub pytania dotyczące jego życia prywatnego uznaje się za dopuszczalne wyłącznie wówczas, gdy mają one kluczowe znaczenie dla sprawy;
- prawo do wyznaczenia zaufanej osoby, która będzie towarzyszyła świadkowi w trakcie przesłuchania, chyba że obecność tej osoby zagrażałaby możliwości osiągnięcia celu postępowania przygotowawczego;
- prawo do przeprowadzenia przesłuchania w obecności adwokata świadka;
- jeżeli świadek nie jest w stanie samodzielnie wykonać przysługujących mu praw, może – pod pewnymi warunkami – skorzystać podczas przesłuchania ze wsparcia adwokata pełniącego funkcję doradcy świadka na koszt Skarbu Państwa;
- jeżeli świadek nie włada językiem niemieckim w wystarczającym stopniu, na potrzeby przesłuchania powołuje się tłumacza ustnego;

- świadczeni przysługuje również prawo do ubiegania się o zwrot poniesionych kosztów (zob. odpowiedź na pytanie „Czy mogę ubiegać się o zwrot kosztów?” powyżej).

Do najważniejszych obowiązków świadka należy:

- obowiązek mówienia prawdy. Oznacza to również, że świadek nie może pomijać niczego, co mogłoby okazać się istotne przy rozpoznawaniu sprawy. Umyślne składanie fałszywych zeznań przed sądem stanowi przestępstwo, którego popełnienie z reguły skutkuje skazaniem na karę pozbawienia wolności. Składając fałszywe zeznania, świadek może również dopuścić się przestępstwa fałszywego oskarżenia lub przestępstwa utrudniania pracy wymiaru sprawiedliwości.

Świadek jest zobowiązany stawić się na przesłuchanie na wezwanie prokuratury, policji działającej w imieniu prokuratury lub sądu.

Czy mogę składać oświadczenia przed sądem lub przedstawiać dowody? Na jakich warunkach?

Ofiara wezwana do udziału w rozprawie w charakterze świadka jest zobowiązana złożyć zeznania, chyba że w danej sprawie wystąpiły przesłanki uzasadniające odmowę złożenia przez nią zeznań (zob. wcześniejsza część poświęcona prawom i obowiązkom świadka).

Ofiara występująca w charakterze oskarżyciela posiłkowego może wygłosić oświadczenie w toku postępowania (zob. również odpowiedź na pytanie „Czy mogę uczestniczyć w procesie?” powyżej).

Jakie informacje uzyskam w czasie procesu?

Pokrzywdzonego w sprawie karnej informuje się – na wniosek – o wyniku postępowania sądowego.

Czy będę mieć dostęp do akt sądowych?

Jeżeli w toku postępowania karnego doszło do naruszenia praw ofiary, reprezentujący ją adwokat może zapoznać się z aktami sprawy i zbadać dowody w jej imieniu, jeżeli jest w stanie wykazać, że ma w tym prawnie uzasadniony interes. W takiej sytuacji osoba ta również może zapoznać się z informacjami zawartymi w aktach sprawy i sporządzić odpisy tych akt, aby ustalić, na jakim etapie znajduje się postępowanie. Jeżeli dana osoba ma prawo przystąpić do postępowania w charakterze oskarżyciela posiłkowego, zarówno ona, jak i reprezentujący ją adwokat mogą uzyskiwać dostęp do informacji i przekazywać informacje bez konieczności wykazania, że mają w tym prawnie uzasadniony interes.

Jeżeli dana osoba występuje w postępowaniu karnym w charakterze pokrzywdzonego, ale nie jest reprezentowana przez adwokata, może uzyskiwać dostęp do akt sprawy i zapoznawać się z treścią tych akt pod nadzorem.

Właściwy organ może w pewnych warunkach odmówić pokrzywdzonemu prawa dostępu do akt sprawy lub do informacji zawartych w aktach sprawy, np. w sytuacji, gdy zagraża to osiągnięciu celu postępowania przygotowawczego. Pozwolenia na wzgląd do akt sprawy odmawia się, jeżeli byłoby to sprzeczne z nadrzędnym interesem oskarżonego lub innych osób. Postanowienia w przedmiocie prawa dostępu do akt sprawy do czasu wniesienia aktu oskarżenia i po ostatecznym zakończeniu postępowania wydaje prokurator, a w pozostałych przypadkach – sąd rozpoznający sprawę.

■ Ostatnia aktualizacja: 17/06/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.